

 FNsP F. D. Roosevelta Banská Bystrica	Štandardný pracovný postup na vykonávanie riadenia kvality a bezpečnosti	OTB-PP-03 Revízia: 1 Platný od: 28.04.2017
	Odber očných rohoviek	Strana 1 z 5

PP upravuje	Proces odberu očných rohoviek
Priradený k smernici/procesu/	Prevádzkový poriadok II. Očnej kliniky SZU
PP je záväzný pre:	laborant OTB, lekár II. Očnej kliniky SZU s úväzkom v OTB

Vypracoval (zodpovedá za obsah):	Preveril a schválil:
MUDr. Gablasová Katarína	MUDr. Ondrejková Marta, PhD.
28.04.2017	28.04.2017
Výtlačok č.:	

1. **CIEĽ:**
Opísať celý postup odberu očných rohoviek.
2. **ZODPOVEDNOSŤ:**
Postup vykonáva laborant očnej banky.
3. **ROZSAH PÔSOBNOSTI:**
Postup je aplikovateľný na všetky odbery očných rohoviek od mŕtvych darcov. Odber je možné vykonať len v priestoroch odberovej organizácie pri dodržaní postupu, ktorý minimalizuje bakteriálnu kontamináciu odobratých rohoviek.
4. **MATERIÁL POTREBNÝ NA VYKONANIE ŠPP:**
Opísané podrobne v jednotlivých ŠPP.
5. **PRÍSTROJE POTREBNÉ PRE VÝKON ŠPP:** neaplikovateľné
6. **CHEMIKÁLIE A REAGENCIE POTREBNÉ PRE VÝKON ŠPP:** opísané podrobne v jednotlivých ŠPP.
7. **PRACOVNÝ POSTUP:**
 - 7.1 Po príchode na hostiteľské pracovisko postupujte v súlade so zmluvou uzatvorenou medzi očnou bankou a hostiteľským pracoviskom. Preukážte sa „Poverením na výkon odberu rohoviek z tiel zosnulých“, ktoré vydáva Náместník LPS FNsP F.D.R.
 - 7.2 Dôkladne si prezrite celú dokumentáciu potenciálneho darcu. Akékoľvek nezrovnalosti alebo pochybnosti konzultujte telefonicky s vedúcim očnej banky. V dokumentácii skontrolujte, či bola u darcu určená smrť. Meno lekára, ktorý určil smrť darcu, zaznačte na formulári „Protokol o darcovi“.
 - 7.3 Požiadajte lekára, aby sa vyjadril k odberu a vyplnil formulár „Predbežné vyjadrenie lekára k odberu tkanív od mŕtveho darcu“. Skontrolujte, či je formulár správne vyplnený. Ak lekár vyjadril súhlas s odberom, vykonajte odber.
 - 7.4 **Úprava odberového pracovníka pred odberom**
Dajte si dole z rúk a predlaktí všetky šperky, umyte si ruky, založte si jednorazové návleky na obuv, jednorazovú čiapku tak, aby vám spod čiapky netrčali vlasy, jednorazové rúško na tvár, ochranné okuliare, oblečte si jednorazový plášť.

	Štandardný pracovný postup na vykonávanie riadenia kvality a bezpečnosti	OTB-PP-03 Revízia: 1 Platný od: 28.04.2017
	Odber očných rohoviek	Strana 2 z 5

7.5 Identifikácia darcu

Kým nie je identita jasná, odber nevykonávajte. Prezrite štítky na zápästí, palcoch na nohe, členku alebo nápisy na tele. Skontrolujte, či meno na nich je totožné s menom v skontrolovanej dokumentácii. Ak darca nemá na tele žiaden identifikačný štítok alebo nápis, identifikujte darcu pomocou osobných dokumentov (preukaz s fotografiou). Ak darca nemá na tele žiaden identifikačný štítok alebo nápis, nemáte k dispozícii ani žiaden osobný dokument s fotografiou, ale darcu v prítomnosti pracovníka hostiteľského pracoviska identifikoval príbuzný alebo známy, identifikáciu darcu potvrdí podpisom na formulári „Telesná prehliadka darcu“ pracovník hostiteľského pracoviska, v prítomnosti ktorého bolo telo príbuzným alebo známym identifikované.

7.6 Všeobecný vzhľad tela darcu

Zistite výšku a hmotnosť darcu alebo ich odhadnite. Všimnite si, či je telo obézne, kachektické alebo ikterické. Zistite, či telo darcu bolo chladené a/alebo či bol na oči darcu priložený ľad. Ak „áno“, zistite dĺžku chladenia a/alebo dĺžku aplikácie ľadu na očiach.

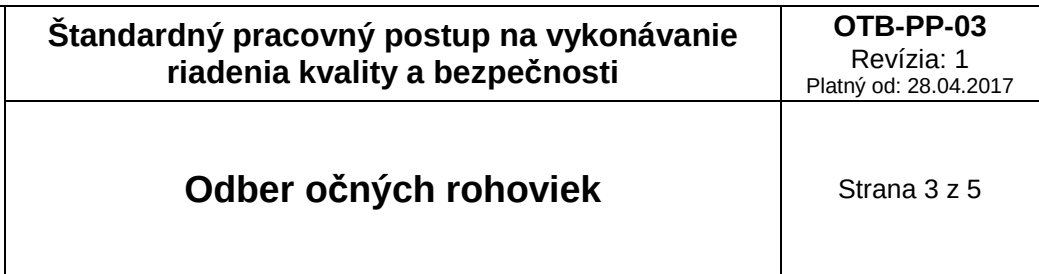
7.7 Zhodnotenie očí

Pomocou bodového svetla a vatovej špilky zhodnoťte každé oko. Na každé oko použite novú vatovú špilku. Špilky po použití odhodte. Vyšetrite:

- Očné viečka - zhodnoťte prítomnosť edému, hematómu, tržných rán, pomliaždenín alebo iných nálezov.
- Veľkosť zrenice - na každom oku odhadnite veľkosť zrenice (v mm). Pri odhade vám pomôže škála formulári „Záznam z odberu očných tkanív“.
- Farba dúhovky - pozrite farbu obidvoch dúhoviek. U niektorých ľudí sa môže sfarbenie
- dúhovky na jednom oku líšiť od sfarbenia dúhovky na druhom oku.
- Spojovka/skléra - zhodnoťte výskyt edému, ikteru, tržných alebo rezných rán, pterýgia, prekrvenia, petéchií alebo iných defektov.
- Rohovka - zhodnoťte prítomnosť arusu, osušenia, lúpania, jaziev, cudzích teliesok alebo iných defektov. Určite, či je rohovka priehľadná, či nie je zakalená (mútna) alebo nepriehľadná.
- Šošovka - určite, či je oko fakické, pseudofakické alebo afakické.

7.8 Príprava pracovnej plochy a pomôcok

7.8.1 Na rúška na pracovnej ploche vyberte a podľa predlohy rozmiestnite všetky pomôcky

Na skúmavku pre krv zapíšte meno darcu. Na fľaštičky s médiom zapíšte identifikačné čísla tkaniva, fľaštičky pootvorte.

Všetky časti tela dôkladne prezrite. Darcu počas obhliadky otočte, aby ste prezreli aj boky a zadnú časť tela. Pri prehliadke môžete zistiť nasledovné nálezy (nie je to však limitované len na ne):

- F 1.DOK 01

	Štandardný pracovný postup na vykonávanie riadenia kvality a bezpečnosti	OTB-PP-03 Revízia: 1 Platný od: 28.04.2017
	Odber očných rohoviek	Strana 4 z 5

Zdokumentujte všetky nálezy zhodnotenia očí a telesnej prehliadky na formulároch „Záznam z odberu očných tkanív“ a „Telesná prehliadka darcu“.

7.10 Dezinfekciu darcu

Pripravte si balíček na dezinfekciu darcu. Očistite spojkový vak. Očistite okraj viečka a mihalníc. Vypláchnite oči roztokom Betadine. Očistite očné viečka a tvár.

7.11 Príprava nástrojov

Vyberte nástroje z fólie a rozložte ich po sterilnom rúšku, v ktorom boli zabalené. Na odber použite vždy len sterilné zdravotnícke pomôcky. Ukladajte ich tak, aby sa nástroje, s ktorými sa pripravuje spojovka (spojkové nožnice, spojková pinzeta a jeden skalpel), nekřížili s ostatnými (rohovkovými) nástrojmi. Jeden gázový štvorec z balíčka položte opatrne na vrchnák jednej fľaštičky s médiom, druhý štvorec na druhý vrchnák.

7.12 Výplach očí a prikrytie darcu rúškom

Urobte výplach očí darcu. Opatrne roztiahnite sterilné rúško s otvorom na oko a položte ho na darcu.

7.13 Otvorenie očného viečka

Otvorte horné očné viečko pomocou sterilnej vatovej špilky a zasunite pod neho jedno rameno rozvierača. Pracujte opatrne, aby ste sa nedotkli rohovky a nepoškrabali ju. Pomocou tej istej vatovej špilky otvorte dolné viečko a zasunite druhé rameno rozvierača.

7.14 Excízia spojovky

Tupou a ostrou disekčnou technikou (podmínujete a vystrihnete) vypreparujte spojovku od očného bielka prednej očnej gule okolo celého limbu (360°) do vzdialenosti 5 mm od neho. Na vypreparovanie spojovky okolo celého limbu (360°) použite spojkovú pinzetu a spojkové nožnice. Vypreparovanú spojovku zatlačte pod viečko alebo vystrihnete. Vystrihnutú spojovku vložte do pripraveného sterilného gázového štvorca na rúšku na darcu. Skalpelom opatrne zoškrabte zvyšky spojovky v okolí limbu. Škrabte od limbu smerom von (od rohovky). Uistite sa, že zvyšky spojovky sú zoškrabané dôkladne, pretože predstavujú možný zdroj mikrobiologickej kontaminácie rohovkového média. Položte spojkové nástroje na pracovnú plochu „pomocného stolíka“ oddelene od ostatných, použijete ich pri preparovaní spojovky druhého oka.

7.15 Strihanie očného bielka

Urobte 5 mm rez cez očné bielko vo vzdialenosti asi 2 až 4 mm od limbu a paralelne s limbom. Pokračujte v reze očného bielka strihaním dookola (360°). Použite pritom pravé a ľavé Castroviejo nožnice na rohovku. Po ukončení strihania očného bielka sa presvedčte, či je prestrihnuté úplne. Disk rohovky s očným bielkom by mal byť pripevnený len k riasnatému teliesku.

7.16 Odobratie rohovky

 FNsP F. D. Roosevelta Banská Bystrica	Štandardný pracovný postup na vykonávanie riadenia kvality a bezpečnosti	OTB-PP-03 Revízia: 1 Platný od: 28.04.2017
	Odber očných rohoviek	Strana 5 z 5

Odoberte rohovku pomocou rohovkovej pinzety, ktorou pevne chytíte rohovku a pomocou dúhovkovej (jemnej) pinzety, ktorou jemne zatláčajte dúhovku dole, smerom od disku rohovky s okrajom očného bielka. Dúhovkovou pinzetou dajte dole z disku rohovky s očným bielkom akékoľvek zvyšky dúhovky. Dávajte pritom pozor, aby ste rohovku neľahali. Nedotýkajte sa rohovkou viečka alebo kože na tvárovej časti, aby ste rohovku nekontaminovali. Preneste rohovky do skladovacieho média. Opakujte odobratie rohovky z druhého oka.

7.17 Rekonštrukcia darcu

Založte očné protézu na čelnú stranu predného segmentu oka. V prípade potreby vložte do oka kúsok alebo gázového štvorca, aby sa zachoval normálny tvar očnej gule. Vyberte z oka rozvierač. Pomocou vatovej špilky a prstov jemne zatvorte a upravte oči. Zbaľte pomôcky a umyte darcu.

Po odbere rohovky z tela mŕtveho darcu vykonajte rekonštrukciu tela darcu tak, aby sa čo najviac približovalo svojmu pôvodnému anatomickému vzhľadu.

7.18 Po odbere rohoviek vyplňte tlačivo „Správa o odbere ľudského tkaniva - rohovky“. Originál tlačiva odovzdajte zamestnancovi hostiteľského pracoviska, kópiu založte do dokumentácie darcu.

7.19 Po odbere zabaľte odobraté rohovky tak, aby sa zabránilo kontaminácii rohoviek, ale aj pracovníka, ktorý vykoná prepravu rohoviek do tkanivového zariadenia. Rohovky musíte zabaliť tak, aby bola zachovaná ich bezpečnosť a kvalita.

8. ZÁZNAMY

Záznamy	Označenie formulára	Názov
		Poverenie na výkon odberu rohoviek z tiel zosnulých
		Protokol o darcovi
		Predbežné vyjadrenie lekára k odberu tkanív od mŕtveho darcu
		Telesná prehliadka darcu
		Fyzické vyšetrenie darcu
		Záznam o odbere očných tkanív
		Správa o odbere ľudského tkaniva - rohovky

9. PRÍLOHY

Číslo	Názov	Označenie